

Associate Degree
Juridisch Medewerker

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Verslag van een beperkte
opleidingsbeoordeling
3 februari 2023

Gouda
17 april 2023
Edukos Advies

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting.....	3
Beschrijving van de opleiding	5
Algemeen.....	5
Visitatiepanel	5
Overzicht beoordelingen.....	5
Inleiding	6
De instelling	6
De opleiding.....	6
De visitatie	6
Standaard 1: Beoogde leerresultaten.....	7
Bevindingen en overwegingen	7
Conclusie	9
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	10
Bevindingen en overwegingen	10
Conclusie	14
Standaard 3: Toetsing	15
Bevindingen en overwegingen	15
Conclusie	16
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	17
Bevindingen en overwegingen	17
Conclusie	19
Bijlagen.....	20
Bijlage 1 Visitatiepanel	21
Bijlage 2 Programma visitatie	22
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	23

Samenvatting

Op 3 februari 2023 is de Associate Degree-opleiding (Ad) Juridisch Medewerker van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) gevisiteerd. Het totaaloordeel van het panel is positief.

Beoogde leerresultaten

Het profiel van de opleiding voldoet: de opleiding heeft een duidelijke visie over de positie van een afgestudeerde Juridisch Medewerker in de praktijk. De beoogde leerresultaten zijn voldoende beroeps- en praktijkgericht en zijn op juiste wijze afgeleid van het landelijk beroepsprofiel van de opleiding hbo-Rechten. De opleiding beschikt over een adequate visie op flexibilisering van het curriculum. De competenties zijn op Ad-niveau geformuleerd. De relatie tussen de generieke Ad-competenties en de leeruitkomsten kan de opleiding nog verder expliciteren. De opleiding sluit aan bij de ontwikkelingen en behoefte van het werkveld en de beroepenveldcommissie heeft een adequate rol in de opleiding. Op basis van bovenstaande overwegingen, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Onderwijsleeromgeving

De opzet van het samenhangende curriculum van de opleiding is volgens het panel adequaat. De beroepsgerichte oriëntatie van het curriculum is duidelijk zichtbaar in de opleiding. De competenties uit het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel komen volgens het panel op adequate wijze terug in de inhoud van het curriculum. De inhoud en het niveau van de vakken zijn passend voor een Ad-opleiding en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de beoogde leerresultaten. De vormgeving van het curriculum is al goed doordacht en zal nog verder aangescherpt worden. Hierdoor worden studenten voldoende in staat gesteld theoretische als praktische juridische expertise te verwerven. Om het opleidingsprofiel als eigenstandige Ad-opleiding verder te versterken, zouden de modules over persoonlijke ontwikkeling en de onderzoeksmodules eerder ingeroosterd kunnen worden. Het panel adviseert de studenten nog meer mede-eigenaar te laten zijn door de mogelijkheden voor flexibilisering te vergroten. De kwaliteit en de omvang van het kundige docententeam is adequaat. De begeleiding is in de kleinschalige opleiding gedegen en gedifferentieerd vormgegeven. De opleiding hanteert passende instroomeisen. Ook de intakeprocedure voldoet aan de eisen en wordt door de opleiding zorgvuldig uitgevoerd. Al deze overwegingen overziend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Toetsing

De toetsing van de opleiding sluit aan op de beoogde leerresultaten. De beoordelingscriteria van de toetsen sluiten aan op de competenties en leren studenten adequaat te werken als juridisch medewerker. De toetsen laten een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau zien. De kwaliteit van de toetsing is voldoende. Ondanks dat de opleiding flexibele toetsing als mogelijkheid aanbiedt, prefereert de student nog vaak de standaard toetsing. Het panel adviseert de opleiding de behoefte van de student nader te onderzoeken en hier het beleid op aan te passen. De examencommissie weet zich een eigenstandig en kritisch oordeel te vormen over de toetsing en het beoogde niveau van de opleiding. De samenwerking met de toetscommissie is goed en de toetscommissie doet gericht aanbevelingen om de kwaliteit van de toetsing te verbeteren. Al deze overwegingen overziend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerprogramma van de deeltijdse en de duale variant van de Ad-opleiding bestaat uit een onderzoeksverslag en het uitvoeren van bepaalde juridische werkzaamheden. Het afstudeerprogramma is adequaat opgezet en passend voor het eindniveau van de opleiding. De reikwijdte van het juridische werkveld kan door de werkervaring van studenten voldoende worden bereikt. Het niveau van de eindwerken voldoet, met name de Nederlandse taalvaardigheid vond het panel opvallend goed. Ook de 'body of knowledge' van de opleiding en de vertaling daarvan in de juridische praktijk komen zichtbaar terug in de eindwerken. De eindwerken zijn navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen correleren met de kwaliteit van het eindwerk. Het proces van de beoordeling van de eindwerken verloopt tevens

zorgvuldig. De onafhankelijkheid van de beoordelingen in relatie tot het vierogenprincipe is niet altijd zichtbaar op de beoordelingsformulieren. Al deze overwegingen overziend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Adviezen en aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft het panel de volgende adviezen ter overweging:

- Ondanks dat de opleiding flexibele toetsing als mogelijkheid aanbiedt, prefereert de student nog vaak de standaard toetsing. Het panel adviseert de opleiding de behoefte van de student nader te onderzoeken en hier het beleid op aan te passen;
- De toetscommissie heeft een helder rapport geschreven over de wijze waarop de kwaliteit van de toetsing verder verbeterd kan worden. In dit licht beveelt het panel aan de door de toetscommissie geadviseerde verbeteringen op korte termijn door te voeren;
- Zorg ervoor dat op de beoordelingsformulieren zowel ruimte is voor de beoordeling en de handtekeningen van de eerste en de tweede beoordelaar en als voor de feedback voor studenten;
- Om het opleidingsprofiel als eigenstandige Ad-opleiding verder te versterken, adviseert het panel om de modules over professionele en persoonlijke ontwikkeling en de onderzoeksmodules eerder in het curriculum in te roosteren.

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft het visitatiepanel een positief advies voor de accreditatie van de Associate degree opleiding Juridisch Medewerker van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

Namens het voltallige panel,
Gouda, 17 april 2023

Mr. J. Geschiere
Voorzitter

Drs. A.N. Koster
Secretaris

Beschrijving van de opleiding

Algemeen

Instelling:	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Instellingstoets:	Positief
Opleiding:	Ad Juridisch Medewerker
Oriëntatie/niveau:	Associate Degree
Studieomvang:	120 EC
Croho-nummer:	80136
Variant:	Deeltijd en Duaal
Visitatiegroep:	niet van toepassing
Locaties:	Arnhem

Visitatiepanel

- Mr. J. Geschiere, voorzitter
- Mr. R.A. Voormanns, deskundige
- Drs. T. Komen, deskundige
- B. Mouw, Ad, student-lid
- Drs. A.N. Koster, secretaris

Het panel is vooraf voorgelegd aan en goedgekeurd door de NVAO.

Overzicht beoordelingen

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling deeltijd en dual
1) Standaard 1: Beoogde leerresultaten	Voldoet
2) Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	Voldoet
3) Standaard 3: Toetsing	Voldoet
4) Standaard 4: Gerealiseerde leeromgeving	Voldoet
Eindbeoordeling	Positief

Inleiding

De instelling

De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) is een hogeschool die ongeveer 31.000 studenten telt en waar meer dan 3.300 medewerkers werkzaam zijn. De hogeschool heeft vestigingen in Arnhem en Nijmegen waar meer dan 80 bachelor- en masteropleidingen en 7 Associate Degree-opleidingen aangeboden wordt. Ter ondersteuning van het onderwijs en onderzoek heeft de instelling 38 lectoraten. De hogeschool kent 14 Academies en bestaat daarnaast uit een centraal staforgaan voor beleidsadvisering en -ondersteuning. De Academie Rechten is één van de 14 Academies. Deze Academie biedt de bacheloropleiding hbo-Rechten en de Associate Degree-opleiding Juridisch Medewerker aan. Daarnaast biedt de Academie Rechten post-hbo-opleidingen, cursussen en trainingen op juridisch gebied aan.

De opleiding

De tweejarige Associate-Degree (Ad-)opleiding Juridisch Medewerker is een relatief nieuwe opleiding: in 2017 werd de opleiding voor het eerst geaccrediteerd. De opleiding biedt werkenden de mogelijkheid om zich in een relatief korte tijd bij te scholen op juridisch actuele onderwerpen. De kleinschalige opleiding wordt aangeboden in een deeltijdse en een duale variant, waar respectievelijk 40 en drie studenten onderwijs volgen. De opleiding kent twee instroommomenten per jaar: september en februari. De opleiding is de eerste, en vooralsnog enige juridische opleiding in Nederland op Ad-niveau.

De visitatie

De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen heeft aan Edukos Advies de opdracht gegeven om het panel te begeleiden bij het uitvoeren van de visitatie van de Ad-opleiding Juridisch Medewerker. De opleiding heeft een onafhankelijk panel samengesteld dat voldoet aan de criteria voor panelsamenstellingen van de NVAO. Het panel (zie bijlage 1) is voorgelegd aan en goedgekeurd door de NVAO.

Met vertegenwoordigers van de opleiding en de panelleden heeft de secretaris de visitatie voorbereid. Het panel heeft zich op de beoordeling van de opleiding voorbereid door de documenten te bestuderen die de opleiding heeft verstrekt. Het gaat daarbij documenten om die de opleiding als bijlage bij het zelfevaluatie-rapport aan het panel heeft uitgereikt en om documenten die het panel aanvullend heeft opgevraagd. Het panel heeft bij de beoordeling ten eerste het toepasselijke NVAO-kader (2018) gebruikt. Daarnaast doet de Ad-opleiding Juridisch Medewerker mee aan het Experiment Leeruitkomsten. Daarom heeft de opleiding aan het panel gevraagd bij de visitatie van de Ad-opleiding naast het reguliere kader ook de leeruitkomsten in het kader van een flexibele opleiding te beoordelen.

Op 2 december 2022 en 13 januari 2023 heeft het panel een voorbereidende bespreking georganiseerd. Op vrijdag 3 februari 2023 heeft de visitatie in Arnhem plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. Het panel is tijdens de visitatie in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien. Het panel heeft de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Het volledige panel is betrokken geweest bij zowel de voorbereiding van de visitatie, de visitatie zelf als afsluitend bij de oordeelsvorming.

Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptrapport opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien. Het conceptrapport is op 21 maart 2023 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 14 april 2023 gereageerd op het rapport. De reacties van de opleiding zijn verwerkt tot het definitieve rapport, dat op 17 april 2023 is vastgesteld door de voorzitter.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in het voorjaar van 2023. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen en overwegingen

Profiel

De Ad-opleiding Juridisch Medewerker leidt studenten op tot een juridisch professional die het MBO(4)-niveau ontstijgt. Veelal maken studenten tijdens de opleiding een ontwikkeling door vanuit juridisch ondersteunend werk naar het juridisch inhoudelijk opereren in de functie van juridisch medewerker. Het belangrijkste verschil met een juridisch geschoolde op hbo-bachelor en op masterniveau is dat de juridisch medewerker over het algemeen werkzaam is als ondersteuner van een hbo- of wo-jurist, binnen het civiel- of het bestuursrechtelijke werkveld. De juridisch medewerker zal over het algemeen ook geen cliënten vertegenwoordigen. De juridisch medewerker bezit een onderzoekende houding en beschikt over praktisch toepasselijke (juridische) vaardigheden. Ook kan een juridisch medewerker de verbinder en vertaler zijn tussen de ondersteuners en de juristen. Naast een aanvankelijke brede basis, is hij specialistisch geschoold in het privaatrecht of het bestuursrecht in aansluiting op zijn werkplek. Het panel is van oordeel dat het profiel van de opleiding en van een afgestudeerde helder is geformuleerd.

Beoogde leerresultaten en niveau

De beoogde leerresultaten van de Ad-opleiding zijn afgeleid van de competenties van het Landelijke beroeps- en opleidingsprofiel hbo-Rechten 2025 en luiden:

- Analyseren
- Adviseren
- Beslissen
- Organiseren

De competenties uit het Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel zijn gevalideerd door het werkveld en vastgesteld door de Vereniging Hogescholen. Het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel is vervolgens uitgewerkt in de zogenaamde body of knowledge and skills (BoKS), een landelijk vastgestelde gemeenschappelijke juridische basis van kennis, beroepsvaardigheden en beroepshouding waarover elke afgestudeerde hbo-jurist minimaal dient te beschikken. Het panel heeft geconstateerd dat de Ad-opleiding Juridisch medewerker aansluit op het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel: de opleiding hanteert dezelfde beroeps- en praktijkgerichte competenties, maar dan op NLQF-5-niveau, met uitzondering van de competentie 'Belangen behartigen'. Deze competentie wordt niet in de Ad-opleiding getoetst. Het panel onderschrijft deze keuze.

De Ad-opleiding Juridisch medewerker is een NLQF niveau 5-opleiding. De beschrijving van dit niveau 5 is tot stand gekomen door een werkgroep die ingericht is vanuit het overlegplatform Ad van de Vereniging Hogescholen. De beschrijving vanuit dit overlegplatform omvat vijf leerresultaten, te weten: methodisch handelen, samenwerken, communiceren, probleemoplossend vermogen en lerend vermogen. Het gaat hierbij om algemene leerresultaten voor Ad-opleidingen. Elke opleiding kan de leerresultaten en de niveaubeschrijving voor hun Ad-opleiding concreet en meer specifiek maken door de eigen context en body of knowledge and skills (BoKS) toe te voegen. Het panel stelt vast dat de eindkwalificaties voldoen aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen en standaarden (Dublindescriptoren voor Associate Degree). Het panel vindt dat de opleiding door de keuze om een accent te leggen op de competenties Onderzoeken en Communiceren een goede inkleuring heeft gegeven van de competenties uit het landelijke beroepsprofiel. Ook sluit dit adequaat aan bij het instellingsplan van de HAN.

De competenties zijn dus afgeleid van het Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel. Het niveau van de competenties is door de opleiding verantwoord door de vier competenties zowel te relateren aan NLQF 5 als aan de Dublin descriptoren. Het panel is van oordeel dat de leeruitkomsten adequaat zijn uitgewerkt: alle competenties zijn vertaald in toetsbare onderdelen die passen bij het eindniveau van deze Ad-opleiding. De beschreven leeruitkomsten zijn enerzijds juridisch inhoudelijk en anderzijds gericht op verschillende vaardigheden. Bij de meer juridisch inhoudelijke leeruitkomsten ligt de focus op het methodisch oplossen van juridische vraagstukken. De verschillende vaardigheden hebben

betrekking op bijvoorbeeld communicatie, persoonlijke ontwikkeling en onderzoeksvaardigheden. De eindcompetenties worden bovendien zichtbaar gedragen door het hele team.

Experiment leeruitkomsten

De opleiding heeft deelgenomen aan het Experiment Leeruitkomsten van de NVAO. Het experiment is afgesloten met een visitatie. De opleiding heeft in die visitatie het oordeel 'voldaan' behaald. Het huidige panel bevestigt dit positieve oordeel. Binnen dit Experiment Leeruitkomsten mochten deeltijdse en duale opleidingen werken met eenheden van leeruitkomsten in plaats van onderwijseenheden. Bij het formuleren van de leeruitkomsten hanteert de opleiding het zogenoemde Tuning format. In de leeruitkomsten zijn de context, onderwerpen en standaard terug te lezen met de daarbij behorende actieve werkwoorden volgens de taxonomie van Bloom. Jaarlijks worden de leeruitkomsten gezamenlijk geoptimaliseerd. De docenten worden hierin ondersteund door de opleidingscoördinatoren, een onderwijskundige en/of toetscommissie.

Het panel vindt dat de opleiding beschikt over een visie op flexibilisering van het curriculum en de wijze waarop flexibilisering vormgegeven wordt. Het panel heeft echter geconstateerd dat de opleiding in de onderwijspraktijk nog weinig gebruik maakt van de mogelijkheden die flexibilisering biedt. Hoewel de competenties en de Eenheden van Leeruitkomsten adequaat zijn, is de opleiding nog zoekende in de verantwoording van de vertaling van de te toetsen competenties naar een Eenheid van Leeruitkomsten (EvL) en gebruikt hiervoor soms de relatie met de Bacheloropleiding en soms de relatie met de vijf generieke leerresultaten. De opleiding heeft tijdens de visitatie ook aangegeven dat dit nog in ontwikkeling is. Het panel kreeg de indruk dat de opleiding zich goed bewust is van deze relatie. Het panel adviseert de relatie tussen de generieke competenties en de Eenheden van Leeruitkomsten nog verder te expliciteren. Het panel is dan ook van mening dat de opleiding de leeruitkomsten nog verder kan optimaliseren. Het panel adviseert daarbij om nog minder uit te gaan van de toetsvorm om de leeruitkomsten te realiseren.

Relatie en contacten met het werkveld

Studenten maken opdrachten op hun eigen werkplek. Door de aansluiting met de werkplek van studenten en de passende opdrachten die zij op hun werkplek maken, sluit de opleiding direct aan bij de actualiteit en de ontwikkelingen in het werkveld. Door de afstemming met het werkveld voldoet de opleiding qua inhoud, niveau en oriëntatie aan datgene wat in het werkveld gevraagd wordt van een afgestudeerde. Dankzij de veelal nationale werkgelegenheid na afloop van deze opleiding, is de opleiding vooral gericht op het nationale werkveld en is de internationale oriëntatie van deze Ad-opleiding nog wat beperkt. Het panel adviseert de opleiding een scherper beeld te ontwikkelen van de behoeften van het internationale werkveld die past bij deze Ad-opleiding.

Het panel is van oordeel dat de opleiding voldoende contacten onderhoudt met het beroepenveld. Deze kennen een stevige betrokkenheid. In dit licht merkt het panel op dat de herijking van de beoogde leerresultaten nu veelal op interne en informele wijze tot stand komt. Het panel raadt aan om het werkveld, naast de vele informele contacten, ook op meer formele wijze te betrekken bij het evalueren en herijken van de eindkwalificaties.

Een aantal jaren geleden heeft de opleiding een beroepenveldcommissie (BVC) opgezet, met leden uit het werkveld. Deze commissie woont soms verdedigingen van afstudeeropdracht bij of treden op als tweede lezer bij een afstudeeropdracht, aldus de zelfevaluatie. Daarnaast wordt door de opleiding regelmatig het curriculum voorgelegd aan de BVC, en geeft de commissie aan wat zij mist en hoe het curriculum eventueel zou kunnen worden aangevuld. Daarmee is een eerste stap gezet voor de afstemming van de leerresultaten met de verwachtingen van het beroepenveld en de toetsing van de herkenbaarheid van de leerresultaten voor het werkveld. Het panel is van oordeel dat de opleiding weliswaar regelmatige contacten onderhoudt met de beroepenveldcommissie, maar de bijdrage aan de inhoud van de opleiding is nog beperkt. Zo zou de beroepenveldcommissie nog vaker inhoudelijk betrokken kunnen worden bij het afstuderen. Het werkveld heeft tijdens de visitatie aangegeven hier open voor te staan.

Conclusie

Het profiel van de opleiding voldoet: de opleiding heeft een duidelijke visie over de positie van een afgestudeerde Juridisch Medewerker in de praktijk. De beoogde leerresultaten zijn voldoende beroeps- en praktijkgericht en zijn op juiste wijze afgeleid van het landelijk beroepsprofiel van de opleiding hbo-Rechten. De opleiding beschikt over een adequate visie op flexibilisering van het curriculum. De competenties zijn op Ad-niveau geformuleerd. De relatie tussen de generieke Ad-competenties en de leeruitkomsten kan de opleiding nog verder expliciteren. De opleiding sluit aan bij de ontwikkelingen en behoefte van het werkveld en de beroepenveldcommissie heeft een adequate rol in de opleiding. Op basis van bovenstaande overwegingen, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen en overwegingen

Opzet en oriëntatie

De tweejarige Ad-opleiding Juridisch medewerker heeft een omvang van 120 ECTS. Voor de startende werkende student heeft de opleiding de duale vorm ontwikkeld, voor studenten met meer werkervaring heeft de opleiding de deeltijdse variant ontwikkeld. Door de keuze voor een variant en de gekozen uitstroomrichting kunnen studenten sturing geven aan hun eigen studiep pad.

De Ad-opleiding Juridisch medewerker en de hbo-bacheloropleiding Rechten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen zijn grotendeels hetzelfde opgezet. Vóór de invoering van het Experiment leeruitkomsten was het curriculum van de deeltijdopleiding identiek aan het curriculum in het voltijdonderwijs hbo-Rechten. Om het onderwijs modulair en flexibeler te maken, heeft de opleiding de vakken per (overkoepelend) rechtsgebied geclusterd en de vakken van beroepsvaardigheden geclusterd. De Ad-opleiding is opgebouwd uit acht modules, van elk 15 studiepunten. Een module is opgebouwd uit één of meer eenheden van leeruitkomsten. Iedere eenheid van leeruitkomsten bestaat uit één of meer leeruitkomsten. Een eenheid van leeruitkomsten wordt afgesloten met een toets, die kan bestaan uit meerdere deeltentamens. Het panel noemt de opzet van het curriculum van de opleiding adequaat. Het panel is van mening dat de beroepsgerichte oriëntatie van het curriculum duidelijk zichtbaar is in de opleiding en dat de opleiding een mooie opzet heeft ontwikkeld, die in wisselende volgorde gevolgd kan worden.

Studenten krijgen tijdens de opleiding zicht op het juridische werkveld doordat studenten opdrachten op hun eigen werkplek uitvoeren en omdat docenten fieldtrips organiseren. Het panel constateert dat de verbinding met het werkveld weliswaar voldoende is, maar dat studenten behoefte hebben aan intensivering van deze verbinding. Het panel suggereert dan ook dat studenten meer invloed krijgen op de keuze van de fieldtrips, bijvoorbeeld door studenten bij elkaars organisatie te laten kijken. Dit zou een verdere verbetering en verdieping geven aan de aansluiting tussen beroepspraktijk en de opleiding.

Inhoud van het curriculum

De inhoud van het eerste jaar van de Ad-opleiding Juridisch Medewerker is vrijwel gelijk aan de propedeuse van de bachelor hbo-Rechten. Het eerste studiejaar kent een algemene, inleidende inhoud: het bevat een inleiding in het civiele recht, het staats- en bestuursrecht en het strafrecht. Op deze manier krijgen studenten een compleet overzicht van de belangrijkste rechtsgebieden en de onderlinge verhouding tussen deze rechtsgebieden. De eerste helft van het tweede jaar bestaat uit theoretische vakken. Dit maakt een verdieping en verbreding van de kennis en vaardigheden in de tweede helft van het specialisatiejaar mogelijk. Bij juridisch inhoudelijke vakken ligt de focus op analyseren en adviseren door stapsgewijs casusposities te behandelen. Daarnaast besteedt de opleiding veel aandacht aan mondelinge en schriftelijke communicatie en juridische vaardigheden. Deze vaardigheden zijn volgens het werkveld van groot belang.

De opleiding heeft tijdens de visitatie toegelicht dat zij momenteel nog bezig is de ambitie van het nog relatief nieuwe curriculum verder uit te werken en aan te scherpen. De opleiding heeft weliswaar sinds de vorige visitatie relatief weinig vooruitgang geboekt, de commissie waardeert wel de wijze waarop de opleiding de verdere ontwikkeling aanpakt en heeft begrip voor de belemmerende factoren die de opleiding in dit licht genoemd heeft, zoals de coronapandemie. Doordat de opleiding wel degelijk in beweging is en een aantal stappen heeft gezet voor de inrichting van het curriculum, zoals het toevoegen van een expliciete plaats voor vaardigheidsvakken, heeft de commissie er voldoende vertrouwen in dat de opleiding de ambities op termijn ook daadwerkelijk zal waarmaken. De commissie is hier tevreden over.

De vakken in het tweede jaar zijn ook grotendeels juridisch inhoudelijk van aard. In het tweede jaar kunnen studenten ook kiezen uit twee specialisatierichtingen: de richting 'Juridisch adviseur MKB en consument' en de richting 'Juridisch medewerker (de)centrale overheid'. Studenten in beide specialisaties sluiten de opleiding af met een afstudeeropdracht. Daarbij wordt, gelet op de leeruitkomsten als geconcretiseerde competenties met het competentieniveau, voor studenten een stabiele juridische basiskennis en -vaardigheid geboden waarop in de latere fase van de opleiding kan worden gebouwd. Het tweede jaar kent daarnaast verschillende vaardigheidsvakken. Om het opleidingsprofiel verder te versterken, adviseert het panel om zowel de modules over professionele en persoonlijke ontwikkeling, waaronder persoonlijk leiderschap, als ook de onderzoeksvaardigheden, eerder in het curriculum in te roosteren. Nu wordt pas in de vierde periode van het eerste jaar een start gemaakt met de persoonlijke vaardigheden en de onderzoeksvaardigheden, blijkt uit het curriculumoverzicht. Door deze vakken al in het eerste twee periodes aan te bieden, wordt het eigenstandige profiel van de Ad-opleiding nog verder versterkt.

Het panel heeft het samenhangende onderwijsprogramma bestudeerd en besproken met studenten en docenten. Het panel vindt dat de opleiding een inhoudelijk goed programma heeft neergezet. De competenties uit het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel komen volgens het panel op adequate wijze terug in de inhoud van het curriculum. Het panel stelt dan ook vast dat de beoogde inhoud en het niveau van de vakken adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de beoogde leerresultaten. Hierdoor worden studenten voldoende in staat gesteld theoretische als praktische juridische expertise te verwerven en kunnen zij door de inrichting van de leeromgeving voldoende diepgang bereiken.

Praktijkgericht onderzoek is volgens het panel bovendien goed in het programma en de opdrachten verweven. De Ad-er dient onderdelen voor een onderzoek op te leveren en zich daarmee onderzoeksvoorbereid te tonen. Dit in tegenstelling tot een bachelorstudent die zich onderzoeksbekwaam toont door een geheel onderzoek op te leveren. Studenten ontwikkelen door de opleiding een onderzoekende houding, zowel passend bij een Ad-opleiding als bij een eventuele doorstroom naar de hbo-bacheloropleiding Rechten.

De onderwijsleeromgeving en flexibiliteit

Bij de ontwikkeling van het deeltijdonderwijs staan studenten en hun leertraject centraal. In het kader van 'leven lang ontwikkelen en leren', het experiment Leeruitkomsten en het vernieuwen van het deeltijdonderwijs, werkt de HAN aan de hand van de student journey. Deze student journey beschrijft de 'reis' die de student doormaakt als hij of zij bij de HAN een deeltijdopleiding gaat volgen. Vanuit het perspectief van de student zijn er vier stappen (hieronder fases genoemd) die tezamen de student journey vormen:

- Fase 1: Oriënteren;
- Fase 2: Afspraken maken;
- Fase 3: Leren;
- Fase 4: Waarderen.

De student journey staat symbool voor de eigen leerroute die elke student volgt vanaf de kennismaking met de opleiding tot en met het afstuderen. Het perspectief van de student en het leertraject staat in elke stap (fase) van deze student journey centraal. Alle onderwijsprocessen van de Ad-opleiding zijn langs deze weg opgebouwd. De vormgeving van het curriculum is goed doordacht en is consistent met de principes van de opleiding. Het panel herkent hierin een duidelijk flexibele opzet.

De opleiding creëert een inspirerende en veilige leeromgeving voor studenten. Studenten bevestigden dit tijdens de visitatie. Groepsgewijze interactie is een belangrijk speerpunt van de opleiding. De opdrachten bieden studenten de nodige kennis, vaardigheden, ervaring en beroepshouding aan en bereiden hen goed voor op het toekomstig juridische werkveld. De onderwijsvormen sluiten bij de competenties en leeruitkomsten aan. Het panel noemt de keuze voor de mogelijkheid van het deelnemen aan meerdere collectieven en de uitwerking van het samen leren op meerdere niveaus sterk. Daarbij heeft de opleiding ook voldoende aandacht voor de individuele ontwikkeling van studenten. Het panel adviseert om de verhouding tussen individu en collectief echter nader te expliciteren, zodat de visie op het samen leren nog concreter gestalte krijgt in de opleiding.

In de zelfevaluatie beschrijft de opleiding dat door het gebruik van Onderwijs Online, de invulling van online leren en het hanteren van een aanwezigheidsplicht voor het aantonen van bepaalde vaardigheden, het mogelijk is om tijd- en plaatsafhankelijk te studeren. Per jaar zijn bijvoorbeeld meerdere toetsmomenten mogelijk, waardoor studenten eventueel kunnen versnellen. Door het werken met leeruitkomsten zijn er tevens verschillende toetsvormen mogelijk, waardoor studenten reeds opgedane kennis en kunde, in bijvoorbeeld de beroepspraktijk, kunnen aantonen. De opleiding geeft ook aan dat het onderwijsarsenaal zelf al veel ruimte biedt voor flexibiliteit vanwege bijvoorbeeld de grote component aan praktijkopdrachten (werkplekleren) waarin studenten vraagstukken uit hun eigen omgeving inbrengen en of uitwerken. Tijdens de visitatie gaf de opleiding aan dat veel studenten vaak kiezen voor regulier onderwijs, met digitaal onderwijs als ruggensteun. Dit zorgt ervoor dat veel studenten de opleiding in een vaste volgorde volgen. In relatie met de beoogde flexibiliteit vraagt het panel hier aandacht voor.

Het panel is het in beginsel eens met deze redenering: studenten kunnen, mede door de keuzemodules in belangrijke mate invloed uitoefenen op hun studieroute en toetsmomenten. Het panel ziet echter ook dat dit niet betekent dat een student colleges kan volgen of toetsen kan maken op ieder gewenst moment. De studieadviseur kijkt en denkt mee over het persoonlijke studietraject van de student. Het panel heeft ook geconstateerd dat deze werkwijze nog erg gerelateerd is aan de traditionele werkwijze en dat de situatie waarin studenten daadwerkelijk mede-eigenaar zijn van hun leerproces nog niet volledig plaatsvindt. De flexibiliteit die de opleiding aanbiedt is namelijk niet onbeperkt: er zit een volgordelijkheid in het aanbod van de modules en er is een tentamenplanning voor het aanbod van de standaardtoetsen. Dit zorgt er in de ogen van het panel voor dat studenten minder mede-eigenaar kunnen zijn dan wenselijk is voor een flexibele opleiding. Wel is de opleiding in ontwikkeling om de opleiding verder te flexibiliseren. De opleiding is daarmee al goed op weg, vindt het panel. Het panel adviseert hierbij goed naar de behoefte van de student te kijken.

De opleiding gaat uit van het didactische concept blended learning. Het panel heeft tijdens de visitatie een stuk online onderwijs kunnen bekijken en was hiervan zeer gecharmeerd. Het panel is dan ook van oordeel dat de opleiding het mogelijk maakt dat studenten blended kunnen leren. De blend bestaat uit een mix van online onderwijs via Onderwijs Online (OOL), contactonderwijs en leren op de werkplek. Voor veel modules is dit ook goed mogelijk. Voor andere modules heeft de opleiding de keuze gemaakt dat alleen offline te kunnen worden, zoals professionele ontwikkeling. Het panel vindt dit een goede keuze. Aan de hand van studiewijzers neemt de student verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces. Hetzelfde geldt voor begeleiding bij opdrachten en onderzoeken. De student die meer behoefte heeft aan begeleiding bij het leerproces kan hulp inschakelen van de studieadviseur. Naast het online leren en het contactonderwijs, kan de student de stof relateren aan zijn werkplek. In de deeltijdse opleiding zoekt de opleiding vooral bij praktijkopdrachten en onderzoeksopdrachten zoekt de opleiding naar aansluiting en relevantie voor de werkplek. Bij de duale vorm van de opleiding is werkplekleren een onmisbaar onderdeel van het onderwijs.

Personeel

De Ad-opleiding wordt verzorgd door een kundig team van docenten dat wordt aangestuurd door twee opleidingscoördinatoren. Het team bestaat uit medewerkers met een vaste en een flexibele overeenkomst. Ook zet de opleiding docenten op (terugkerende) flexbasis in voor (beperkte) onderdelen uit de beroepspraktijk. Met uitzondering van de beginnende docenten, hebben alle docenten de didactische opleiding, een cursus begeleiding van studenten bij het afstuderen en de Basis Kwalificatie Examinering (BKE) afgerond. Op het gebied van toetsen zijn docenten specifiek geschoold in het leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen en criterium gericht interviewen.

Het panel stelt vast dat alle docenten ruime werkervaring in het onderwijs en in de beroepspraktijk hebben. Ook onderhouden zij voldoende contact met het werkveld. Het ambitieuze en enthousiaste team is erg betrokken en benaderbaar en heeft als geheel zowel inhoudelijke expertise op het gebied van het brede juridische vakgebied waartoe de opleiding haar studenten opleidt, als expertise op het gebied van begeleiding, toetsing (door de BKE-certificering), didactiek en onderzoeksvaardigheden. Ook de geboden professionalisering en scholing van het team noemt het panel toereikend. Ook studenten waarderen de docenten: studenten ervaren hen als enthousiast, met veel kennis over de

beroepspraktijk, inhoudelijk deskundig en goed didactisch onderlegd. Docenten zijn betrokken bij de studenten en de studenten voelen zich veilig bij de opleiding.

Begeleiding en voorzieningen

De opleiding onderscheidt twee rollen bij de begeleiding van studenten; docenten en studentbegeleiders. Docenten begeleiden studenten in hun leerproces. Studentbegeleiders begeleiden de studenten tijdens hun gehele studietraject, zodat er een goede band kan ontstaan. Dit is noodzakelijk om de student goed te kunnen ondersteunen en te begeleiden bij de keuzes. In het eerste jaar is de begeleiding gericht op de opleiding, hoe goed te studeren, een passend studiemodel en het behalen van de leeruitkomsten. De begeleiding is vrij strikt, mede omdat de opleiding aan het eind van het eerste jaar een Bindend Studie Advies (BSA) kent. In het tweede jaar heeft studiebegeleiding een meer coachende invulling.

Het panel is van oordeel dat de opleiding de begeleiding in de kleinschalige opleiding gedegen heeft vormgegeven. Deze past tevens goed bij zowel de compactheid van de opleiding als de didactische visie van de opleiding. Ook in de begeleiding krijgt het collectieve perspectief ruime aandacht. Zo krijgen jaar 1 en 2 gecombineerde studiecoaching. De uitvoering van de begeleiding komt het panel als zorgvuldig over. De opleiding pakt ook de opmerkingen dit in het rapport 'Door de ogen van de student' genoemd worden, adequaat op. Tijdens het visitatiebezoek gaf de opleiding bijvoorbeeld aan dat het bij Ad-studenten nodig blijkt meer aandacht te hebben voor basisvaardigheden, zoals zelfregulering, Nederlandse spelling en grammatica, tekstbegrip en juridische vaardigheden, om dezelfde leeruitkomsten als die van de bachelor te realiseren. Daarom is de opleiding andere, actievere begeleiding gaan bieden op die vaardigheden. De opleiding differentieert op onderwijskundige benadering en hanteert hetzelfde eindniveau. Het panel waardeert deze sterke persoonlijke benadering van studenten. De opleiding maakt serieus werk van het vinden van een goede match tussen student en studiecoach. Ook de bereikbaarheid van docenten is prima geregeld. De opleiding slaagt er in een behoorlijke mate van flexibiliteit te kunnen faciliteren.

Het panel is van oordeel dat de huisvesting en de materiële voorzieningen voor de opleiding toereikend zijn. De studiefaciliteiten en de geschiktheid van de onderwijsruimten, werkplekken en de digitale leeromgeving worden ook door de studenten positief bevonden. Het panel vindt tot slot dat de (digitale) informatievoorziening aan huidige en toekomstige studenten adequaat is.

Instroom en doorstroom

Als vooropleiding vraagt de opleiding dat studenten beschikken over een mbo-diploma van niveau 4. Een werkplek is bij instroom in de deeltijdse opleiding nog niet vereist, studenten van de duale opleiding tekenen voor aanvang van de opleiding een tripartite overeenkomst met de werkgever en de opleiding. Het panel is van oordeel dat de opleiding passende instroomeisen hanteert. Een groot deel van de Ad-studenten werkt bij de Belastingdienst of is in dienst van een gemeente. Ook stromen er studenten in die op hun werk slechts voor een beperkt deel te maken met het recht en die kiezen voor de tweejarige Ad-opleiding ter versteviging van hun juridische (basis)kennis en kunde en/of ter verschuiving van hun taken naar (meer) juridische werkzaamheden. De gemiddelde leeftijd van instromende studenten is 30 jaar. Daar waar studenten al kennis of vaardigheden hebben opgedaan kunnen studenten vrijstellingen aanvragen of kan een leerwegaafhankelijke toets worden afgelegd.

De intakeprocedure staat beschreven in de Handreiking Instroom en intake. De aspirant-student levert voorafgaand aan het gesprek CV en intakeformulier aan. De intakegesprekken vinden plaats met een studieadviseur of (opleidings)coördinator. Zij kijken naar de vooropleiding, werkervaring, studiegelegenheid, motivatie, specifieke wensen en de situatie van de aspirant-student. Aan de hand daarvan wordt de keuze voor de opleidingsvariant van de Ad-opleiding besproken. Na het intakegesprek wordt een studiekeuzeadvies afgegeven. Er zijn drie mogelijke adviezen, te weten: positief, nadere actie en negatief. Een 'nadere actie'-advies wordt afgegeven als de aspirant-student nog een bepaalde actie moet ondernemen om de kans op het goed kunnen doorlopen van de opleiding te vergroten. Een negatief advies komt maar beperkt voor en gaat meestal om onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal. Ook de intakeprocedure voldoet aan de eisen. Het panel stelt tevens vast dat de opleiding potentiële studenten adequaat voorlicht over de zwaarte en de verwachtingen van de Ad-

opleiding en dat hierdoor het programma ondanks de intensiteit studeerbaar is voor de ingestroomde studenten. Het panel heeft opgemerkt dat de opleiding de intakeprocedure zorgvuldig uitvoert.

Bij de start van de opleiding stelt de student samen met de (eigen) studentbegeleider (SB-er) de onderwijsovereenkomst op en wordt deze ondertekend. Studenten moeten een hiervoor werkplekscan inleveren, waar ook de werkgever een handtekening onder moet zetten. Deze overeenkomst is naast een juridisch document ook een studentbegeleidingsinstrument. De onderwijsovereenkomst wordt gedurende de gehele studie gebruikt en biedt per semester inzicht in- en uitkomsten op studievoortgang en studietraject. Afspraken over de wijze waarop de leeruitkomsten worden behaald, worden vastgelegd in de onderwijsovereenkomst. In een gesprek tussen SB-er en student worden de verschillende mogelijkheden besproken en vastgelegd. Aparte afspraken, bijvoorbeeld als afgeweken wordt van het bestaande onderwijsprogramma, volgen indien er sprake is van (mogelijke) vrijstellingen. In het geval van de duale opleidingsvorm is altijd een praktijkorganisatie betrokken en worden afspraken tussen de drie betrokken partijen in een tripartitepraktijkleerovereenkomst vastgelegd. De opleiding heeft de opleiding van de onderwijsovereenkomst vereenvoudigd en zet deze overeenkomst beter in voor studiebegeleiding, heeft het panel naar tevredenheid vastgesteld. voor de gevallen waar de studenten het reguliere onderwijsaanbod volgen.

Na afronding van de Ad-opleiding Juridisch Medewerker kan de student in twee jaar tijd de hbo-bacheloropleiding Rechten afronden. De inhoud van de Ad-opleiding biedt inhoudelijk voldoende waarborgen om de doorstroom naar de hbo-bacheloropleiding Rechten soepel en zonder vertraging te laten verlopen.

Conclusie

De opzet van het samenhangende curriculum van de opleiding is volgens het panel adequaat. De beroepsgerichte oriëntatie van het curriculum is duidelijk zichtbaar in de opleiding. De competenties uit het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel komen volgens het panel op adequate wijze terug in de inhoud van het curriculum. De inhoud en het niveau van de vakken zijn passend voor een Ad-opleiding en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de beoogde leerresultaten. De vormgeving van het curriculum is al goed doordacht en zal nog verder aangescherpt worden. Hierdoor worden studenten voldoende in staat gesteld theoretische als praktische juridische expertise te verwerven. Om het opleidingsprofiel als eigenstandige Ad-opleiding verder te versterken, zouden de modules over persoonlijke ontwikkeling en de onderzoeksmodules eerder ingeroosterd kunnen worden. Het panel adviseert de studenten nog meer mede-eigenaar te laten zijn door de mogelijkheden voor flexibilisering te vergroten. De kwaliteit en de omvang van het kundige docententeam is adequaat. De begeleiding is in de kleinschalige opleiding gedegen en gedifferentieerd vormgegeven. De opleiding hanteert passende instroomeisen. Ook de intakeprocedure voldoet aan de eisen en wordt door de opleiding zorgvuldig uitgevoerd. Al deze overwegingen overziend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Standaard 3: Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen en overwegingen

Toetsprogramma

Het systeem van toetsing sluit aan op de competenties van de opleiding. Het panel waardeert de praktijkgerichtheid van de toetsing, evenals de variëteit aan toetsvormen. Wel heeft het panel gezien dat de opleiding en studenten veelal nog gericht zijn op de standaard leerroute. De volgende stap die de opleiding gaat zetten is meer werken met leerwegaafhankelijke toetsen en studenten hiertoe ook te stimuleren. Het panel ondersteunt de reeds ingezette maatregelen en vindt dat er inderdaad meer maatwerk in de toetsing gewenst is.

Het toetsprogramma omvat de voor de opleiding gedefinieerde “body of knowledge and skills”. Het is dekkend voor het profiel van de opleiding, zoals gedefinieerd in de set van eindkwalificaties. Per eenheid van leeruitkomsten, geeft de opleiding aan welke onderwerpen en kwalificaties worden getoetst, en op welk niveau de toetsing plaatsvindt, hoe de reguliere toetsing er uitziet (bijvoorbeeld de toetsvorm en de toetsduur) en welke beoordelingscriteria worden gehanteerd. Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een toetsprogramma dat aansluit bij het toetsbeleid van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Het panel stelt tevens vast dat de toetsing aansluit op de vier competenties. De beoordelingscriteria van de toetsen sluiten zichtbaar aan op de competenties en leren studenten adequaat werken als juridisch medewerker.

Studenten kunnen bewijs aanleveren voor het beheersen van leeruitkomsten. Als studenten geen sluitend bewijs hiervan kunnen overleggen, dan bestaat de mogelijkheid om via een leerwegaafhankelijke toets aan te tonen dat de leeruitkomsten worden beheerst. De student kan in dat geval deelnemen aan de reguliere toets die voor de desbetreffende eenheid van leeruitkomsten door de opleiding wordt aangeboden. De student kan er echter ook voor kiezen om op een andere manier bewijs te leveren van het beheersen van bepaalde leeruitkomsten en daarmee het gevraagde eindniveau, bijvoorbeeld door middel van beroepsproducten uit de eigen werkpraktijk. Bij de bijzondere vormen van toetsing, anders dan de reguliere toets, wordt flexibiliteit nagestreefd.

Toetsen en beoordelen

In het toetsbeleidsplan staat beschreven hoe toetsen ontwikkeld worden. Iedere toets wordt gemaakt volgens het vierogenprincipe en conform de leeruitkomsten. De toetscommissie doet een preventieve check op ontwikkelde toetsen van nieuwe docenten. Daarnaast stimuleert de opleiding dat docenten elkaars lessen volgen en elkaar feedback geven. Minder ervaren toetsconstructeurs krijgen hierbij hulp door middel van een buddy constructie.

Vrijwel alle docenten zijn ook examinerator en zijn daarmee verantwoordelijk voor alle toetsen die worden gemaakt: het ontwerp, de constructie en de samenstelling. De examinerator houdt bij het maken van toetsen de eenheid van leeruitkomsten en de Richtlijn Examinatoren tentamens in acht. Aan de studenten wordt periodiek hun oordeel over de toetsen gevraagd. Veelal gaat dit en passant, middels een gesprek met de docent en of de studieadviseur, bijvoorbeeld al na de inzage.

Het panel stelt vast dat de toetsen een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau laten zien. Het panel concludeert op basis van de gesprekken en op basis van het bestuderen van een aantal toetsen en beoordelingscriteria dat de kwaliteit van de toetsing voldoende is en voldoet aan dat wat van een Ad-opleiding verwacht mag worden. De opleiding maakt voldoende onderscheid tussen individuele en collectieve prestaties. Een aantal toetsvormen, zoals die van de toets Ondernemingsrecht kan wat innovatiever, zodat het beter aansluit bij het flexibele karakter van de opleiding. Het panel adviseert studenten meer te stimuleren gebruik te maken van het inzagemoment rondom een toets.

Kwaliteitszorg

Het borgen van toetskwaliteit en het borgen van het eindniveau van de opleiding is de verantwoordelijkheid van de examencommissie. De Academie Rechten heeft een eigen examencommissie. De examencommissie houdt zich bezig met taken, zoals aan haar zijn gegeven binnen de ter zake doende wettelijke regelingen (WHW), het onderwijs- en examenreglement en het bijbehorend reglement examencommissies. De examencommissie benoemt de examinatoren in het aanwijfsbesluit. Een examiner dient bijvoorbeeld altijd in bezit te zijn van een BKE-certificaat en dient kundig te zijn op het rechtsgebied waarvoor hij wordt ingezet. De examencommissie houdt zich verder bezig met de kwaliteit van toetsing en het borgen van de eindkwaliteit van alle opleidingsvormen die binnen de Academie Rechten worden aangeboden. De Ad-opleiding functioneert binnen het Experiment Leeruitkomsten, daarom hebbende leden van de examencommissie kennis opgedaan over de verschillen met het reguliere onderwijs en flexibel onderwijs en welke gevolgen dit heeft voor de manier waarop het onderwijs en ook de toetsing wordt vormgegeven. Het panel stelt tot slot vast dat de opleiding goede maatregelen treft om de kwaliteit van de toetsing te borgen.

De toetscommissie is voor de opleiding belangrijk in kwaliteitsborging van toetsing, zij is daartoe gemandateerd door de examencommissie. De toetscommissie voert de regie bij de systematische beoordeling van de toetsing binnen de Ad-opleiding. Behalve de algemene kwaliteit van toetsen, komt daarbij ook de mate van leerwegaafhankelijkheid van toetsen aan de orde. Naar het oordeel van het panel heeft de toetscommissie een helder rapport geschreven over de wijze waarop de kwaliteit van de toetsing verder te verbeteren en beveelt aan de maatregelen op korte termijn door te voeren. De verbeterpunten van de toetscommissie, gericht op het vergroten van validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing, zijn voor het panel herkenbaar.

De examencommissie functioneert goed; ook de samenwerking en afstemming met de toetscommissie verloopt zorgvuldig. De rollen van beide commissies zijn voldoende afgebakend. De examencommissie neemt haar taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen serieus en weet zich een eigenstandig en kritisch oordeel te vormen over de toetsing en het beoogde niveau van de opleiding. Het panel heeft verslagen gezien van de examencommissie waaruit dit blijkt. Ook de toetscommissie kijkt op een adequate manier naar de gang van zaken en doet gericht aanbevelingen. Het recent opgeleverde toetsboek getuigt van een grondige analyse van de toetsing en de diverse toetsen in het Ad-curriculum.

Een groot deel van de docenten is BKE-gecertificeerd conform de richtlijn van de HAN. Naast de BKE-certificering, is kennis en kunde op het specifieke vakgebied van de toets voor docenten een vereiste. Aandachtspunt is dat de opleiding de kennis en ervaringen die door docenten worden opgedaan middels de toetsing in 'de hectiek van de dag' nauwelijks evalueert. De gehele toetscyclus alsmede de aansluiting bij de beroepspraktijk blijven daardoor soms nog wat onderbelicht, aldus de opleiding. Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding kalibraties uitvoert om de betrouwbaarheid van de toetsing te handhaven en waar nodig te bevorderen. Het panel kon hier echter geen verslagen of conclusies van inzien. Het panel raadt de opleiding aan, de kalibratiesessies van nog meer betekenis te laten zijn door de verslaglegging te verbeteren. Zo is ook beter terug te vinden wat er met verbeteringen is gedaan.

Conclusie

De toetsing van de opleiding sluit aan op de beoogde leerresultaten. De beoordelingscriteria van de toetsen sluiten aan op de competenties en leren studenten adequaat te werken als juridisch medewerker. De toetsen laten een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau zien. De kwaliteit van de toetsing is voldoende. Ondanks dat de opleiding flexibele toetsing als mogelijkheid aanbiedt, prefereert de student nog vaak de standaard toetsing. Het panel adviseert de opleiding de behoefte van de student nader te onderzoeken en hier het beleid op aan te passen. De examencommissie weet zich een eigenstandig en kritisch oordeel te vormen over de toetsing en het beoogde niveau van de opleiding. De samenwerking met de toetscommissie is goed en de toetscommissie doet gericht aanbevelingen om de kwaliteit van de toetsing te verbeteren. Al deze overwegingen overziend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen en overwegingen

Het afstudeerprogramma

Het afstudeerprogramma van de Ad-opleiding Juridisch Medewerker bestaat uit het afstudeertraject in het laatste semester van de opleiding en heeft een omvang van 15 ECTS. Het afstuderen bestaat uit een onderzoeksverslag en het uitvoeren van bepaalde juridische werkzaamheden. Deze juridische werkzaamheden leiden tot een beroepsproduct dat beoordeeld wordt. Het onderzoeksverslag geldt als eindopdracht en vormt als eindwerk de afsluiting van de opleiding. Afstuderen in deze Ad-opleiding is gericht op de eigen werkplek. Ook hoeft het afstuderen minder theoretisch onderbouwd te worden dan bij de hbo-bacheloropleiding Rechten.

In de eerste periode van het afstudeersemester starten studenten met het proces door het opstellen van een plan van aanpak. In de tweede periode van dat semester wordt het uiteindelijke stuk opgesteld en gepresenteerd. Tijdens de afstudeerfase dient de student de afstudeeropdracht te verrichten bij een juridisch relevante opdrachtgever of hun werkgever. Het panel is van oordeel dat het afstudeerprogramma van de opleiding adequaat is opgezet en passend is voor het eindniveau van deze Ad-opleiding. De reikwijdte van het juridische werkveld kan door de werkervaring van studenten voldoende worden bereikt. De opleiding is bezig met de (her)ontwikkeling van het afsluitend examen; de afstudeeropdracht. De afstudeeropdracht zal meer in lijn zijn met de 'Handreiking onderzoekende houding op niveau 5'. Daarbij zal de (werk)houding van studenten nog prominenter het uitgangspunt zijn bij het afstuderen. Het panel onderschrijft deze ontwikkeling.

Beoordeling van het afstuderen

Met het schrijven van de afstudeeropdracht dienen studenten aan te tonen dat zij beschikken over het vereiste niveau. De toetsing is voor beide varianten van de opleiding integraal en omvat een beoordeling van de competenties op niveau 5. De opleiding heeft een afstudeercommissie samengesteld die de eindwerken van studenten beoordeelt. De afstudeercommissie is samengesteld op basis van affiniteit met onderzoek, onderzoekscholing, brede juridische kennis, ervaring met afstudeerbegeleiding en praktijkervaring. De taken van de afstudeercommissie is het beoordelen van het plan van aanpak. Als de docentbegeleider en tweede lezer een van elkaar afwijkende mening hebben of in twijfelgevallen, beoordeelt de afstudeercommissie ook de eindwerken.

De beoordeling van de eindopdracht is in handen van de docentbegeleider zijnde eerste lezer en de tweede lezer. De docentbegeleider en de tweede lezer beoordelen onafhankelijk van elkaar of het beroepsproduct en het onderzoeksverslag voldoende zijn. De tweede lezer bepaalt vervolgens samen met de docentbegeleider de cijfers voor het beroepsproduct en het onderzoeksverslag. Indien het beroepsproduct en het onderzoeksverslag met een voldoende beoordeeld zijn, kan de student deelnemen aan het laatste onderdeel van de afstudeeropdracht: de openbare presentatie en verdediging. De openbare presentatie en verdediging worden gezamenlijk beoordeeld door de docentbegeleider en tweede lezer. De praktijkbegeleider heeft een adviserende functie. Volgens de opleiding vult de docentbegeleider de afzonderlijke cijfers en de motivering hiervan in op het AOD-beoordelingsformulier. Dit beoordelingsformulier wordt door de docentbegeleider gemaild naar de praktijkcoördinator.

Het panel is van oordeel dat het proces van de beoordeling van de eindwerken zorgvuldig verloopt. De onafhankelijkheid van de beoordelingen is echter niet altijd goed zichtbaar, waardoor het panel adviseert de de beoordelingen van zowel de eerste en tweede lezer op het beoordelingsformulier te vermelden.

De beoordelingscriteria staan opgenomen in het AOD-beoordelingsformulier, dat te vinden is op Onderwijs Online. De beoordeling komt tot stand door een weging van de verschillende beoordelingen van de competenties gevat in leeruitkomsten. De competenties hebben allemaal een eigen wegingsfactor en worden getoetst binnen toets onderdelen ('onderzoeksverslag', 'beroepsproduct',

'presentatie en verdediging', waar de student de betreffende competenties ook daadwerkelijk toont. Elke competentie (onderdeel) dient met een voldoende (minimaal cijfer 5,5) te worden beoordeeld. Het panel is van oordeel dat het beoordelingsformulier in voldoende mate aansluit bij de leeruitkomsten, maar adviseert wel de feedback naar de studenten toe nog duidelijker te koppelen aan de competenties en de leeruitkomsten. Het panel heeft gesignaleerd dat de opleiding soms verschillende versies van het beoordelingsformulier gebruikt en adviseert zoveel mogelijk gebruik te maken van eenzelfde soort formulier binnen een heel cohort. Nu beseft het panel zich ook dat pas in 2019 de eerste studenten afgestudeerd zijn en dat de opleiding mede hierom nog zoekende is het eindwerk op een consistente manier te borgen. Het panel heeft al gezien dat de opleiding goede stappen zet in de verbetering van het beoordelingsformulier en heeft er vertrouwen in dat de opleiding ook de ambitie op het gebied van toetsing (zie ook standaard 2) zal waarmaken.

De opleiding controleert ieder afstudeerwerk tevens op plagiaat. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de student. De student dient ter controle de afstudeeropdracht te uploaden in HANdin. Via het programma Ouriginal wordt dan op dat moment het stuk gecontroleerd. De eerste begeleider krijgt de uitslag van de plagiaatcontrole en bespreekt deze met de student.

Eindniveau van de opleiding

Het panel heeft 15 eindwerken bestudeerd van de studenten die de afgelopen twee jaar afgestudeerd zijn. Het panel is positief over het niveau van de eindwerken, met name de Nederlandse taalvaardigheid vond het panel opvallend goed. Ook de 'body of knowledge' van de opleiding en de vertaling daarvan in de juridische praktijk komen zichtbaar terug in de eindwerken.

De eindwerken zijn volgens het panel navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen correleren met de kwaliteit van het eindwerk. Eén eindwerk heeft het panel met de opleiding besproken, omdat deze mogelijk onterecht een voldoende had gekregen. De opleiding heeft tijdens de visitatie echter overtuigend en transparant de beoordeling aan desbetreffende student beargumenteerd, waardoor de twijfel van het panel volledig is weggenomen. De verantwoording van de beoordeling van de eindwerken krijgt in mondelinge vorm voldoende aandacht. De schriftelijke feedback is soms wat beknopt. Deze feedback is tussen de verschillende beoordelaars wel vergelijkbaar van inhoud en omvang.

Afgestudeerden voldoen aan de wensen van het beroepenveld: organisaties die studenten in dienst hebben, zijn tevreden over het niveau van de studenten. Met name is het werkveld positief over de persoonlijke groei die de studenten tijdens de opleiding doormaken.

Kwaliteitsborging afstuderen

Het praktijkbureau houdt zich bezig met het proces van de afstudeeronderzoeken. Het praktijkbureau ziet toe op de kwaliteit van het proces van zowel de werkervaring die de student heeft opgedaan als de afstudeeronderzoeken en de beoordelingen daarvan. Zij zet benoemde examinatoren in ter begeleiding van de studenten en zij verzorgt de kalibreersessies voor de examinatoren. De examinatoren die worden ingezet worden geschoold, zodat werken met portfolio's en criterium gerichte interviews een mogelijkheid is om op die manier bijvoorbeeld werkervaring te valideren.

De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De examencommissie heeft hierin een stevige rol. Het panel heeft waardering voor de professionaliteit van de examencommissie bij de borging van het eindniveau van de opleiding. Ook docenten spelen een actieve rol in de kwaliteitsborging.

Op dit moment worden de eindwerken van de opleiding nog niet door externe betrokkenen beoordeeld. De ambitie van de examencommissie is dat externe validering van de toetsing nog verder wordt uitgebreid door bijvoorbeeld meer "vreemde ogen" toe te laten. Daarnaast is de examencommissie ermee bekend dat de kalibratiesessie van het praktijkbureau bij de voltijdopleiding van de Academie Rechten ook op landelijk niveau worden bijgewoond. Het panel ondersteunt deze ambitie. Het panel adviseert om de eindwerken van de opleiding, analoog naar het systeem van de Ad-opleiding Accountancy, achteraf te laten reviewen door examinatoren van andere hogescholen.

Conclusie

Het afstudeerprogramma van de deeltijdse en de duale variant van de Ad-opleiding bestaat uit een onderzoeksverslag en het uitvoeren van bepaalde juridische werkzaamheden. Het afstudeerprogramma is adequaat opgezet en passend voor het eindniveau van de opleiding. De reikwijdte van het juridische werkveld kan door de werkervaring van studenten voldoende worden bereikt. Het niveau van de eindwerken voldoet, met name de Nederlandse taalvaardigheid vond het panel opvallend goed. Ook de 'body of knowledge' van de opleiding en de vertaling daarvan in de juridische praktijk komen zichtbaar terug in de eindwerken. De eindwerken zijn navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen correleren met de kwaliteit van het eindwerk. Het proces van de beoordeling van de eindwerken verloopt tevens zorgvuldig. De onafhankelijkheid van de beoordelingen in relatie tot het vierogenprincipe is niet altijd zichtbaar op de beoordelingsformulieren. Al deze overwegingen overziend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard. Dit geldt voor zowel de deeltijdse als de duale variant van de opleiding.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiepanel

Het panel is als volgt samengesteld:

- Voorzitter: mr. J. Geschiere; opleidingsmanager hbo-Rechten aan de Haagse Hogeschool;
- Lid: mr. R.A. Voormanns; inspecteur en vaktechnisch adviseur inkomens- en loonheffingen bij de Rijksbelastingdienst te Amsterdam, tevens docent belastingrecht aan de Hogeschool van Amsterdam en de Universiteit Nyenrode, deskundige;
- Lid: drs. T. Komen, Adviseur en projectleider nieuw onderwijs en kwaliteitszorg en eigenaar Satelliet Advies & Management, deskundige;
- Student-lid: B. Mouw, Ad, Operationeel Expert Intelligence bij de Nationale Politie, student-lid.

Het panel werd bijgestaan door drs. A.N. (Astrid) Koster, extern secretaris gecertificeerd door NVAO en aangesloten bij Kwaliteitsnet Hoger Onderwijs. Zij heeft ook de training aan de voorzitter verzorgd.

Alle panelleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld en ondertekend. Deze zijn in het bezit van de opleiding.

Bijlage 2 Programma visitatie

Datum: 3 februari 2023

Locatie: Ruitenberglaan 27, Arnhem

Van	Tot	Onderdeel
08:45	09:00	Inloop en ontvangst
09:00	09:05	Ontvangst van het panel en de secretaris Korte mondelinge toelichting op het programma
09:05	09:15	Actieve sessie 'persona's/profielen'
09:15	10:15	Blok 1: Student journey: Fase 1 en 2 Oriënteren en afspraken maken (NVAO –Standaard 1), inclusief korte presentatie
10:15	10:35	Intern overleg panel
10:35	11:20	Blok 2: Student journey: Fase 3 Leren (NVAO-standaard 2), inclusief filmpje OOL en lesbezoek (met vraagmogelijkheid)
11:20	11:40	Intern overleg panel
11:40	12:25	blok 3: Student journey: Fase 4 Waarderen (NVAO-standaarden 3 en 4)
12:25	13:15	Lunch en intern overleg panel
13:15	14:00	Blok 4: Functioneren in de beroepspraktijk in de ogen van het werkveld en alumni (NVAO-standaard 4)
14:00	14:30	Intern overleg panel (30 min)
14:30	15:00	Blok 5: De kwaliteit van de opleiding vanuit het studentperspectief (NVAO-standaarden 1 t/m 4)
15:00	16:00	Blok 6: Panelberaad
16:00	16:15	Plenaire terugkoppeling voorlopige bevindingen van het panel n.a.v. visitatie

De opleiding heeft studenten en docenten van de opleiding de mogelijkheid geboden deel te nemen aan het open spreekuur. Hier is geen gebruik van gemaakt.

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie, inclusief bijlagen:
 - o Opleidingsstatuut HBO-Rechten ad 2021-2022 DEF 09-07-2021
 - o Opleidingsstatuut 2022-2023 Associate Degree Juridisch Medewerker deeltijd-duaal 01-07-2022
 - o Eindniveau Ad Juridische Medewerker (002)
 - o Docenten Ad JM en vakken - versie nov 2022
 - o Beschrijving van niveau 5 Associate Degree, versie 5.2 – februari 2019
 - o Conclusie en statement Vereniging Hogeschool – mbo raad – Associate Degree versie def. 2021
 - o Door de ogen van de student - De geleefde werkelijkheid, Jeffrey Zweverink, 23 mei 2022
 - o Eindrapport visitatiecommissie 1e tranche DT EMR
 - o HAN deeltijdstudies, Toekomstproof Arnhem april 2016
 - o Handreiking onderzoekende houding op niveau 5
 - o Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025
 - o Toetsbeleidsplan AR 2022 DEF
 - o Toetsoverzicht Ad JM 2022-2023
 - o Visie op onderwijs voor werkend lerenden 2018-2019
- Aanvullende documenten
 - o voorbeeld toets Ondernemingsrecht, inclusief antwoordmodel
 - o Aantal AD studenten en afstudeerrichting indien bekend
 - o Handleiding AOD.AD2021-2022 DEF
 - o Input Socrative BVC
 - o Inzage digitale evaluatieresultaten - monitoring SEM1 2022-2023
 - o Jaarverslag Examencommissie AR 2021-2022 – 20221128
 - o KBG-BVC 23-03
 - o Terugkoppeling KGVO 18-03-2022
 - o Terugkoppeling KGVO 23-09-2022
 - o Toetsbouwwerk AD 2023
 - o Verslag KBG-BVC 02-11
 - o Verslag KBG-BVC 23-03
- Eindwerkstukken van 15 studenten, toegewezen aan de panelleden door middel van gestratificeerde selectie.